

Tudomány csecsemőkorban
A történeti ökológia

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

10. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	15-16 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A diákok megismertetése a történeti ökológia fogalmával, és az emberi tevékenység környezetpusztító hatásainak áttekintése révén rádöbbsenteni őket arra, hogy mindannyian felelősek vagyunk az ökoszisztéma védelméért.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Identitás – közösség; kapcsolatok – együttműködés, felelősség; demokrácia – érdekérvényesítés, véleménynyilvánítás; életmód – életminőség, egészség; világkép – értékek, jövő; globalizáció – ökológia, fenntarthatóság; környezet – környezetvédelem, környezettudatosság, környezetetika</p> <p>Tartalom: Pusztító csapások a 21. század eleji Magyarországon és az ember felelőssége. Törvényszerű részei-e a csapások a történelemnek? A történeti ökológia fiatal tudománya. A közjó és a közbirtokosság. A történelmi események környezetalakító hatásai Európában. Mit tehetünk mi magunk az ökoszisztéma védelme érdekében?</p>
Megelőző tapasztalat	Történelmi tanulmányok az ókortól az újkorig
Ajánlott továbbhaladási irány	Globális környezeti problémák elemzése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság Önszabályozás: felelősségvállalás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, információk rendszerezése, problémaazonosítás, kritikai gondolkodás Társas kompetenciák: együttműködés, feladatvállalás</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember a természetben; Földünk és környezetünk; Ember és társadalom</p> <p>Tantárgyakhoz: történelem; földrajz</p> <p>Modulokhoz: Cián a Tiszában (szka209_36); A rendtartó falu (szka208_01); Az ökológiai lábnyom (szka210_26)</p>
Támogató rendszer	<p>R. Várkonyi Á. (szerk.): <i>Európa híres kertje</i>. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról. Orpheusz Könyvek. Budapest, 1993. 282. o.</p> <p>R. Várkonyi Ágnes: <i>Történeti ökológia és a művelődés története</i>. In: Uo. 258–282. o.</p> <p>Pretty, Jules: <i>Agri-Culture</i>. Reconnecting people, Land and Nature. Earthscan. London, 2002</p>

Módszertani ajánlás

A pontosan megragadható kezdetekkel rendelkező történeti ökológia egyfelől – az eseménytörténet túlsúlya után a technika-, gazdaság- és társadalomtörténetet követően – új kérdésfeltevéseket és magyarázatokat kínál a történettudomány keretein belül. Ez fontos és érdekes lehet a megismerés számára. Azonban a történeti ökológia a jelenkori környezeti problémák megközelítésében, megfogalmazásában és talán megoldásában is segíthet. Annál is inkább, mivel az új tudományág születése pillanatától kiváló magyar iskola dolgozik annak kebelében.

A modul két tanórából áll. Az elsőnek az új diszciplína állja a középpontjában, a másodiknak pedig annak mérlegelése, hogy mit tehet az egyes ember az ökoszisztéma védelme érdekében.

Egy római síron ez állt: „voltam mint te, leszel mint én”. Már ezt is bölcs dolog megérteni. Értékelendő azonban, ha a diákok közül valaki meg tudja ezt haladni, és eljut a történeti ökológia ama hozadékáig, hogy tanulmányozásának segítségével további ökológiai katasztrófákat meg lehet előzni, az életet meg lehet védeni.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Kivetíthető képek a 2000. évi tiszai ciánszennyezésről (külön mappában)

P2 – Háttérinformációk a ciánszennyezésről

P3 – Kivetíthető képek a 2001. évi tiszai árvízről (külön mappában)

P4 – Háttérinformációk a tiszai árvizekről

P5 – Gondolatok a történeti ökológiáról

P6 – Háttérinformációk (Mészáros Ernő: Az ember és környezete az ipari forradalom előtt)

Tanulói segédletek

D1 – Közjó és közbirtokosság (szövegkártyák)

A lapból annyi példányt kell másolni, ahány csoport van az osztályban, és részekre vágva kell odaadni a tanulóknak.

D2 – A történelmi események környezeti hatásai (hatféle csoportos feladatlap)

Mindegyikből egy példányra van szükség.

D3 – „És látá Isten, hogy jó...” (szemelvény)
Egy példányra van szükség belőle.